

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W WARSZAWIE

LWA.411.1.2.2024

Pan
Jacek Orych
Burmistrz Miasta Marki
al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 95
05-270 Marki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/001 - Działania gmin (miast) związane z usuwaniem porzuconych pojazdów w województwie mazowieckim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Marki – al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 95, 05-270 Marki ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Orych, Burmistrz Miasta Marki, od 19 listopada 2018 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne miasta do działań związanych z identyfikowaniem, usuwaniem i przejmowaniem na własność porzuconych pojazdów. 2. Działania miasta związane z identyfikowaniem, usuwaniem i przejmowaniem na własność porzuconych pojazdów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (I połowa) oraz zdarzenia wykraczające poza ten okres, jeśli miały związek z pojazdami porzuconymi na terenie gminy (miasta).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Mariusz Malewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/108/2024 z 3 września 2024 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dalej także Urząd.

² W okresie objętym kontrolą.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2022-2024 (I połowa)⁵ Urząd realizował działania związane z identyfikowaniem i usuwaniem pojazdów porzuconych⁶ na terenie Gminy Miasta Marki⁷, jednak działania te były obarczone licznymi nieprawidłowościami.

Urząd prawidłowo kwalifikował wpływające sygnały o porzuconych samochodach jako wnioski o podjęcie działań w celu ich usunięcia i reagował na nie bez zbędnej zwłoki. Działania Urzędu doprowadziły pośrednio lub bezpośrednio do usunięcia 36 porzuconych samochodów zidentyfikowanych w kontrolowanym okresie, jednakże w stosunku do pozostałych 14 nie podjęto rzetelnych działań w celu doprowadzenia do wydania dyspozycji ich usunięcia, poprzestając na akceptacji odpowiedzi Policji nieodnoszącej się do meritum zgłoszonych wniosków. Sposób monitorowania gminy w zakresie porzuconych pojazdów nie zapewniał rzetelnej ich identyfikacji, czego skutkiem było stwierdzenie w wyniku oględzin obecności siedmiu samochodów długotrwale zalegających na terenie gminy.

Urząd nie podjął rzetelnych działań w celu ustalenia właścicieli dziewięciu usuniętych pojazdów, a w konsekwencji żadnego z nich nie wezwano do odbioru tych pojazdów, pomimo wynikającego z § 4 ust. 2 i § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 22 czerwca 2011 r. *w sprawie usuwania pojazdów pozostawionych bez tablic rejestracyjnych lub których stan wskazuje na to, że nie są używane*⁸ obowiązku powiadomienia właściciela o usunięciu pojazdu i jego skutkach.

W ocenie NIK Urząd, w wyniku zawartego porozumienia z podmiotem prowadzącym parking depozytowy, poniósł zbędne koszty przechowywania ośmiu samochodów na kwotę 29,5 tys. zł, pomimo że wydatki te były skutkiem niepowiadomienia Urzędu przez ten podmiot o nieodebraniu samochodów przez właścicieli, mimo takiego obowiązku wynikającego z § 5 rozporządzenia. Ponadto trwający ponad rok proces decyzyjny co do ośmiu tych samochodów⁹, spowodował poniesienie dodatkowo kosztów ich przechowywania w kwocie do 25,5 tys. zł.

Działania w celu dochodzenia należności z tytułu kosztów usunięcia i przechowywania trzech samochodów, Urząd rozpoczął dopiero w toku kontroli NIK, a odnośnie jednego pojazdu nie podjął żadnych działań.

W dwóch przypadkach dyspozycję usunięcia porzuconego pojazdu wydał Burmistrz, podczas gdy zgodnie z art. 50a ust. 1 prd podmiotem wyłącznie uprawnionym do wydania takiej dyspozycji jest Policja lub straż gminna (miejska).

W Urzędzie nie dokonywano także identyfikacji ryzyka w zakresie realizacji ww. zadań.

W ocenie NIK liczne opisane powyżej nieprawidłowości wskazują na istnienie szeregu ryzyk, które nie zostały zidentyfikowane. Świadczy to o nieprzeprowadzeniu w Urzędzie w pełni adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.¹⁰

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: kontrolowany okres.

⁶ Tj. spełniających przesłanki określone w art. 50a ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1251), dalej: prd.

⁷ Dalej: gmina.

⁸ Dz. U. z 2022 r., poz. 1959, dalej także: rozporządzenie.

⁹ M.in. dotyczący: uregulowania przez gminę na rzecz podmiotu prowadzącego parking depozytowy należności za przechowywanie pojazdów; powołania rzeczoznawcy samochodowego.

¹⁰ Dz. U. z 2024 r., poz. 1530.

III.Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie organizacyjne miasta do działań związanych z identyfikowaniem, usuwaniem i przejmowaniem na własność porzuconych pojazdów.

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie zadania związane z pojazdami spełniającymi kryteria określone w art. 50a ust. 1 prd w Urzędzie realizowali pracownicy Wydziału Inwestycji i Zarządu Dróg¹¹, m.in. poprzez kontrole terenowe, podczas których weryfikowano zgłoszenia dotyczące porzuconych pojazdów. Czynności tych nie dokumentowano pisemnie. Jeśli zgłoszenie uznano za zasadne, przekazywano je do Policji w celu oceny, czy pojazd spełnia przesłanki określone w art. 50a ust. 1 prd i ustalenia jego właściciela. Na podstawie oceny Policji podejmowane były dalsze działania, uzgadniane każdorazowo między Zastępcą Burmistrza a Naczelnikiem WID. (akta kontroli str. 8-15)

W regulaminie organizacyjnym Urzędu do 8 października 2024 r. nie wskazano komórki organizacyjnej, odpowiedzialnej za działania związane z realizacją uprawnień gminy wynikających z art. 50a prd. Do ich realizacji Burmistrz ustnie wyznaczył WID. Zadania te wykonywał Naczelnik i dwóch pracowników WID, jednakże nie zostały one wyszczególnione w ich zakresach czynności.

9 października 2024 r., tj. w toku kontroli NIK, Burmistrz rozszerzył Naczelnikowi WID zakres zadań o „koordynację oraz realizację zadań związanych z usuwaniem porzuconych pojazdów na terenie gminy.”, który został przez niego przyjęty 10 października 2024 r. Nie zmienił się natomiast zakres czynności dwóch pozostałych pracowników WID, realizujących zadania związane z usuwaniem pojazdów porzuconych. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 8-10, 42-43, 50-51, 67-85, 192, 243-244)

Nie określono pisemnie procedur: monitorowania obszaru miasta pod kątem pojazdów porzuconych, w tym przez służby kontrolujące strefę płatnego parkowania; dokumentowania okoliczności wskazujących na spełnienie przez pojazd kryteriów art. 50a prd; zgłaszania właściwej jednostce Policji lub straży miejskiej zidentyfikowanych pojazdów porzuconych; identyfikowania właścicieli pojazdów usuniętych z drogi w trybie art. 50a prd, powiadamiania ich o usunięciu pojazdu i skutkach nieodebrania pojazdu oraz powiadamiania o przejęciu własności pojazdu; monitorowania upływu terminu do odbioru usuniętego pojazdu i nabycia jego własności przez miasto z mocy prawa; zagospodarowania nabytych pojazdów, w tym szacowania ich wartości i sprzedaży.

23 marca 2023 r. Urząd zawarł z Automark SA¹² porozumienie określające należność za przechowywanie na parkingu depozytowym ośmiu pojazdów¹³. 24 października 2023 r. i 23 stycznia 2024 r. Urząd zawarł ze Spółką dwie umowy, których przedmiotem było holowanie pojazdów zgodnie z wydanymi dyspozycjami usunięcia i przechowywanie ich na parkingu oraz przekazanie do kasacji w stacji demontażu. (akta kontroli str. 115-118, 124-128)

Nie określono pisemnie zasad współpracy z innymi podmiotami w celu realizacji uprawnień wynikających z art. 50a prd, w szczególności nie zawarto porozumień z właściwą jednostką Policji i zarządcami dróg innych niż kategorii gminna. W zawartych umowach nie nałożono na podmioty zajmujące się utrzymaniem

¹¹ Dalej także: WID.

¹² Podmiot prowadzący parking depozytowy na zlecenie Starostwa Powiatowego w Wołominie. Dalej: Spółka.

¹³ Dalej: porozumienie.

i oczyszczaniem dróg obowiązku zgłaszania zidentyfikowanych porzuconych pojazdów. (akta kontroli str. 8-16, 247)

Sprawom dotyczącym usuwania pojazdów przypisano klasyfikację 7211 – *Opiniowanie w sprawie przebiegu dróg*, a nie 7235 – *Usuwanie pojazdów*. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 196-211, 349-351)

2. Działania miasta związane z identyfikowaniem, usuwaniem i przejmowaniem na własność porzuconych pojazdów.

1. W kontrolowanym okresie Urząd zidentyfikował 50 porzuconych samochodów, z tego 24 samodzielnie i 26 na podstawie zgłoszeń zewnętrznych, a następnie zgłosił Policji potrzebę usunięcia 46 samochodów, jedno zgłoszenie przekazano zarządcy drogi, natomiast w trzech przypadkach pracownik WID w ramach weryfikacji nie stwierdził obecności zgłoszonych samochodów. W wyniku skierowanych przez Urząd wniosków, Policja doprowadziła do dobrowolnego usunięcia przez właścicieli 18 samochodów, natomiast istnienia pięciu samochodów nie stwierdziła. Dyspozycje usunięcia dwóch pojazdów wydał Burmistrz. Mimo podjęcia ww. działań, 21 samochodów nie zostało usuniętych, przy czym przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny¹⁴ wykazały, że 14 z nich nadal znajdowało się w tych samych lokalizacjach. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 18-27, 110-111, 281-288)

Na wszystkie 26 zgłoszeń dotyczących porzuconych pojazdów Burmistrz terminowo udzielił odpowiedzi zgłaszającym.

(akta kontroli str. 410)

Gmina w kontrolowanym okresie poniosła łączne koszty związane z usunięciem dziewięciu pojazdów w wysokości 59 637,96 zł, w tym 3444 zł za ich wycenę przez rzeczoznawcę. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 18-27, 117-136)

2. Do Urzędu 7 czerwca 2022 r. wpłynęło pismo Spółki informujące o przechowywaniu na parkingu depozytowym sześciu pojazdów usuniętych z terenu gminy w trybie art. 50a ust. 1 prd w latach 2015-2021. Spółka podniosła, że samochody te stanowią zagrożenie dla środowiska, a koszty przechowywania znacznie już przekroczyły wartość samych samochodów, w związku z czym zaproponowała ich utylizację. Spółka wystąpiła również o uregulowanie kosztów związanych z ich przechowywaniem. Pismem z 28 lipca 2022 r., na wniosek Pierwszego Zastępcy Burmistrza, Spółka przedstawiła dokumentację potwierdzającą wydanie dyspozycji usunięcia wskazanych samochodów. Pismem z 14 września 2022 r., w związku z przyjęciem na parking dwóch kolejnych samochodów, Spółka zwróciła się o pilne podjęcie decyzji w sprawie utylizacji pojazdów, a następnie pismem z 8 listopada 2022 r. przedstawiła propozycję rozliczenia z tytułu przechowywania i utylizacji samochodów.

Urząd 23 marca 2023 r. zawarł ze Spółką porozumienie, na podstawie którego ustalono należność za przechowywanie ośmiu pojazdów i przekazanie ich do stacji demontażu.

10 maja 2023 r. Urząd zawarł z rzeczoznawcą umowę na ocenę stanu technicznego i wycenę wartości ośmiu samochodów za wynagrodzeniem w wysokości 3444 zł, z terminem realizacji do 31 maja 2023 r. Udzielenie zamówienia nie wymagało zastosowania ustawy Prawo zamówień publicznych¹⁵

¹⁴ 29 października 2024 r.

¹⁵ Ustawa z dnia 11 września 2019 r., Dz. U. z 2024 r., poz. 1320.

ani wewnętrznej procedury udzielania zamówień o wartości przekraczającej 10 tys. zł. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 86, 101-128, 245-246, 255-268, 293, 413)

3. Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny miejsc, w których w kontrolowanym okresie Urząd zidentyfikował porzucone pojazdy, wykazały, że spośród 21, co do których Urząd wnioskował do Komisarjatu Policji w Markach¹⁶ o wydanie dyspozycji ich usunięcia, 14 nadal znajduje się w tych samych lokalizacjach. W odpowiedzi na wnioski dotyczące tych samochodów Komendant Komisarjatu wskazywał m.in., że „nie stwarzają zagrożenia w ruchu drogowym”, „brak jest podstaw do usunięcia”, „proszę o rozważenie usunięcia pojazdu w trybie art. 50a ustawy prawo o ruchu drogowych”.

Na pytanie w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, dlaczego – pomimo obowiązku wynikającego z § 3 ust. 2-3 rozporządzenia – Policja niezwłocznie nie wydawała dyspozycji usunięcia powyższych pojazdów, Komendant Komisarjatu poinformował m.in., że „Urząd zwrócił się z prośbą o ustalenie właścicieli pojazdów i ich usunięcie na koszt właściciela. Nie wskazano jednak podstawy prawnej usunięcia pojazdu w trybie administracyjnym, nie podano podmiotu, który miałby fizycznie usunąć pojazd jak również parkingu, na którym pojazdy miałyby zostać zdeponowane”. Burmistrz nie podjął kolejnych działań w celu usunięcia tych pojazdów¹⁷. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 18-27, 219-221, 281-288)

4. Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny wybranych miejsc na terenie gminy wykazały obecność siedmiu samochodów, których stan wskazywał na spełnianie przesłanek określonych w art. 50a ust. 1 prd. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 281-288)

5. W Urzędzie nie dokonywano identyfikacji, ryzyka w zakresie realizacji przez Burmistrza zadań związanych z pojazdami porzuconymi. Realizacja tych zadań nie była w okresie objętym kontrolą przedmiotem kontroli wewnętrznej oraz zadań audytowych. Szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 158, 169-172, 244)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie wyznaczono w sposób pisemny (formalny) komórki Urzędu ani pracowników odpowiedzialnych za działania związane z realizacją uprawnień gminy wynikających z art. 50a prd.

Zgodnie rozdziałem II lit. A pkt 3 oraz pkt 4 załącznika do Komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹⁸ struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny.

W Urzędzie dopiero 9 października 2024 r., tj. w toku kontroli NIK, zarządzeniem Burmistrza w regulaminie organizacyjnym określono działania związane z realizacją uprawnień gminy wynikających z art. 50a prd, a 10 października 2024 r. Naczelnikowi WID poszerzono o te zadania zakres

¹⁶ Dalej: Komisarjat.

¹⁷ Oprócz trzech przy ul. Chrobrego, odnośnie których przekazał sprawę zarządcy drogi.

¹⁸ Wprowadzone na podstawie art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych dalej: Standardy kontroli zarządczej. Dziennik Urzędowy Ministra Finansów z 2009 r. poz. 84.

czynności. Oprócz Naczelnika zadania te były realizowane przez dwóch pracowników WID¹⁹, a w ich zakresach czynności zadań tych nie określono.

Drugi Zastępca Burmistrza m.in. wyjaśnił, że w WID zadania wynikające z ustawy prd były realizowane od 1 marca 2019 r. przez pracownika zatrudnionego na stanowisku podinspektora, który do chwili obecnej realizował zadania wskazane w zaakceptowanym przez niego zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności, obejmujących „inne prace zlecone przez Burmistrza, Zastępcę Burmistrza, Sekretarza lub Naczelnika Wydziału” oraz obowiązek współpracy z „Policją oraz innymi podmiotami i organami w zakresie prowadzonych spraw”. Zapisy te były w ocenie Burmistrza wystarczające i nigdy nie budziły wątpliwości.

(akta kontroli str. 8-10, 42-43, 50-51, 67-85, 192, 243-244)

W ocenie NIK z przywołanych wyżej Standardów kontroli zarządczej wprost wynika, że zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. Zamieszczony w zakresie obowiązków pracowników punkt „inne zadania” może się odnosić do czynności incydentalnych i trudnych do przewidzenia. Zadania związane z uprawnieniami gminy wynikającymi z art. 50a prd do takich nie należą.

2. Brak było rzetelnych działań na rzecz powiadomienia właścicieli o usunięciu pojazdu i skutkach jego nieodebrania.

W latach 2015-2023 Spółka przechowywała na parkingu depozytowym osiem pojazdów porzuconych, które zostały odholowane z terenu miasta. Urząd 28 lipca 2022 r. otrzymał ze Spółki kopie wydanych przez Policję na wniosek Urzędu dyspozycji usunięcia pięciu²⁰ samochodów.²¹ Natomiast dwa samochody²² zostały usunięte na podstawie dyspozycji wydanej 13 kwietnia 2022 r. przez Drugiego Zastępcę Burmistrza. Ponadto 12 grudnia 2023 r. Policja przekazała Urzędowi dyspozycję usunięcia, na wniosek Burmistrza kolejnego samochodu²³.

Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia organ gminy, po otrzymaniu kopii dyspozycji, niezwłocznie podejmuje czynności mające na celu ustalenie właściciela pojazdu. Organ ten pisemnie powiadamia właściciela pojazdu o usunięciu pojazdu oraz o skutkach nieodebrania pojazdu w terminie określonym w art. 50a ust. 2 ustawy i każdorazowej konieczności uiszczenia należności za jego usunięcie.

(akta kontroli str. 101, 113)

Do czasu zakończenia kontroli żadnego z właścicieli dziewięciu opisanych powyżej samochodów Urząd nie powiadomił o ich usunięciu i związanych z tym konsekwencjach. Burmistrz wystąpił do Ministra Cyfryzacji z wnioskiem o udostępnienie danych właścicieli:

- pięciu pojazdów po miesiącu od otrzymania kopii dyspozycji²⁴, tj. 29 sierpnia 2022 r.;
- dwóch pojazdów po około 11 miesiącach od wydania dyspozycji przez Drugiego Zastępcę Burmistrza, tj. 9 marca 2023 r.;

¹⁹ Jeden zatrudniony na stanowisku podinspektora, drugi na stanowisku pomoc administracyjna.

²⁰ Toyota Carina, Suzuki Swift, Opel Vectra, Renault Laguna, Volkswagen Passat.

²¹ Spółka w korespondencji nie przedstawiła dyspozycji usunięcia Fiata Cinquecento. Na pytanie w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK Komendant Komisariatu wskazał, iż odnośnie ww. pojazdu brak było pisma Burmistrza o potrzebie jego usunięcia.

²² Fiat Seicento, Ford KA.

²³ Toyota Starlet.

²⁴ Dodatkowo w przypadku jednego pojazdu brak było kopii dyspozycji.

- jednego pojazdu po ponad siedmiu miesiącach od otrzymania kopii dyspozycji, tj. 23 lipca 2024 r.;

przy czym dane adresowe właścicieli trzech pojazdów Burmistrz uzyskał już w połowie czerwca 2021 r. od Komendanta Komisariatu²⁵, a pomimo tego wystąpił do Ministra Cyfryzacji o udostępnienie tych danych.

(akta kontroli str. 124-126, 183-189, 255-263, 365, 371, 377, 383, 389, 393, 399, 403)

Drugi Zastępca Burmistrza wyjaśnił m.in., że zdecydowano o zbiorczym wystąpieniu do Ministra Cyfryzacji z wnioskiem o udostępnienie albo przekazanie danych z centralnej ewidencji pojazdów, pomimo, iż wcześniej informacje w tym zakresie przekazała Policja. Jak wyjaśnił dane pozyskane z CEPiK są informacjami najbardziej aktualnymi, w stosunku do informacji pozyskanych z Policji.

(akta kontroli str. 346, 409)

Drugi Zastępca Burmistrza wyjaśnił m.in., że dopiero po przeprowadzonej wewnętrznej kontroli w 2022 r. rozpoczęto działania systemowe zmierzające do prawidłowego określenia kolejnych etapów realizacji w procedurze usuwania pojazdów z pasa drogowego. Dopiero w 2022 r. przekazano dyspozycję Naczelnikowi WID, w zakresie analizy obszaru i wdrożenie stosownych procedur. Dodał, iż planowane jest wdrożenie oficjalnej procedury w formie zarządzenia w zakresie problematyki związanej z usuwaniem pojazdów z pasa drogowego, wraz z opisaniem koniecznych etapów do wdrożenia.

(akta kontroli str. pismo 246-247, 293)

W ocenie NIK względy wskazane przez Burmistrza nie zwalniały Urzędu z obowiązku podjęcia rzetelnych i terminowych działań w celu ustalenia adresów właścicieli w celu powiadomienia ich o usunięciu samochodów i konsekwencjach tego faktu.

Zgodnie a art. 50a ust. 2 i 4 prd warunkiem przejścia własności pojazdu na gminę jest uprzednie wezwanie osoby uprawnionej do jego odebrania, chyba że nie ustalono tej osoby. W ocenie NIK w opisanych powyżej przypadkach w ogóle nie doszło do przejścia własności tych pojazdów na gminę.²⁶ Wobec powyższego gmina nie miała prawa nimi dysponować jako właściciel (i przekazać je do utylizacji).

- 3.** Poniesienie zbędnych kosztów przechowywania ośmiu pojazdów na parkingu depozytowym na kwotę 29 483,10 zł, co w ocenie NIK było działaniem niegospodarnym i nierzetelnym.

W latach 2015-2023 Spółka odholowała i przechowywała na parkingu depozytowym osiem porzuconych pojazdów.

Zgodnie z § 5 rozporządzenia Spółka zobowiązana była poinformować gminę o nieodebraniu pojazdu przez jego właściciela nie później niż trzeciego dnia od upływu 6 miesięcy od jego usunięcia w trybie art. 50a ust. 1 prd.

Spółka o nieodebraniu przez właścicieli sześciu samochodów poinformowała Urząd 7 czerwca 2022 r., natomiast dokumentację potwierdzającą ich usunięcie na podstawie dyspozycji Policji w trybie art. 50a ust. 1 prd przedstawiła pismem z 28 lipca 2022 r.²⁷ Dwa samochody Spółka odholowała 31 maja 2022 r. i przechowywała na podstawie dyspozycji Zastępcy Burmistrza z 13 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 101, 113)

²⁵ Pismo z 8 czerwca 2021 r., 16 czerwca 2021 r. oraz 20 lipca 2021 r. Komendant KM przekazał dane właścicieli pojazdu marki: Renault Laguna, Volkswagen Passat oraz Suzuki Swift.

²⁶ Za wyjątkiem Volkswagena Passata gdzie w bazie CEPiK brak było pełnych danych właściciela tego pojazdu.

²⁷ Brak było dyspozycji usunięcia jednego samochodu.

23 marca 2023 r. Urząd zawarł ze Spółką porozumienie, w którym zobowiązał się do pokrycia kosztów przechowywania powyższych samochodów w zakresie, w jakim należności Spółki z tego tytułu nie uległy przedawnieniu²⁸:

- 1) Fiat Seicento – 3 498,12 zł (7,38 zł x 474 dni) za okres od 13 kwietnia 2022 r. (data wydania dyspozycji przez Burmistrza) do 31 lipca 2023 r. (Spółka naliczyła wynagrodzenie za taki okres). Opłata za okres rzeczywistego przechowywania, tj. od 31 maja 2022 r. (data odholowania) do 31 lipca 2023 r. wyniosłaby 3 143,88 zł (426 dni x 7,38 zł), tj. o 354,24 zł mniej;
- 2) Ford Ka zł – 3 498,12 zł (7,38 zł x 474 dni) za okres od 13 kwietnia 2022 r. (data wydania dyspozycji przez Burmistrza) do 31 lipca 2023 r. (Spółka za ten okres naliczyła wynagrodzenie). Opłata za okres rzeczywistego przechowywania, tj. od 31 maja 2022 r. (data odholowania) do 31 lipca 2023 r. wyniosłaby 3 143,88 zł (426 dni x 7,38 zł), tj. o 354,24 zł mniej;
- 3) Toyota Carina – 10 036,8 zł (1360 dni x 7,38 zł) za okres od 9 listopada 2019 r. do 31 lipca 2023 r. Opłata za okres od dnia powiadomienia Urzędu przez Spółkę o przechowywaniu samochodu i nieodebraniu go przez właściciela, tj. od 7 czerwca 2022 r. do 31 lipca 2023 r. (data przekazania do utylizacji) wyniosłaby 2 988,9 zł (405 dni x 7,38 zł), tj. o 7 047,90 zł mniej;
- 4) Suzuki Swift – 5 461,2 zł (740 dni x 7,38 zł) za okres od 21 lipca 2021 r. do 31 lipca 2023 r. Opłata za okres od dnia powiadomienia Urzędu przez Spółkę o przechowywaniu samochodu i nieodebraniu go przez właściciela, tj. od 7 czerwca 2022 r. do 31 lipca 2023 r. wyniosłaby 3 092,22 zł (419 dni x 7,38 zł), tj. o 2 368,98 zł mniej;
- 5) Opel Vectra – 10 036,8 zł (1360 dni x 7,38 zł) za okres od 9 listopada 2021 r. do 31 lipca 2023 r. Opłata za okres od dnia powiadomienia Urzędu przez Spółkę o przechowywaniu samochodu i nieodebraniu go przez właściciela, tj. od 7 czerwca 2022 r. do 31 lipca 2023 r. wyniosłaby 3 092,22 zł (419 dni x 7,38 zł), tj. o 6 944,58 zł mniej;
- 6) Renault Laguna – 5 815,44 zł (788 dni x 7,38 zł) za okres od 3 czerwca 2021 r. do 31 lipca 2023 r. Opłata za okres od dnia powiadomienia Urzędu przez Spółkę o przechowywaniu samochodu i nieodebraniu go przez właściciela, tj. od 7 czerwca 2022 r. do 31 lipca 2023 r. wyniosłaby 3 092,22 zł (419 dni x 7,38 zł), tj. o 2 723,22 zł mniej;
- 7) Volkswagen Passat – 5793,3 zł (785 dni x 7,38 zł) za okres od 6 czerwca 2021 r. do 31 lipca 2023 r. Opłata za okres od dnia powiadomienia Urzędu przez Spółkę o przechowywaniu samochodu i nieodebraniu go przez właściciela, tj. od 7 czerwca 2022 r. do 25 lipca 2023 r. (data przekazania do utylizacji) wyniosłaby 3 047,94 zł (413 dni x 7,38 zł), tj. o 2 745,36 zł mniej;
- 8) Fiat Cinquecento – 10 036,8 zł (1360 dni x 7,38 zł) za okres od 9 listopada 2021 r. do 31 lipca 2023 r. Opłata za okres od dnia powiadomienia Urzędu przez Spółkę o przechowywaniu samochodu i nieodebraniu go przez właściciela, tj. od 7 czerwca 2022 r. do 31 lipca 2023 r. wyniosłaby 3 092,22 zł (419 dni x 7,38 zł), tj. o 6 944,58 zł mniej.

Łącznie Urząd zapłacił Spółce o 29 483,10 zł więcej, niż kwota należna za okres przechowywania samochodów od dnia powiadomienia Urzędu przez Spółkę o nieodebraniu ich przez właścicieli do dnia przekazania do utylizacji.

(akta kontroli str. 115-123, 320-327)

Drugi Zastępca Burmistrza nie odniósł się merytorycznie do powyższych wyliczeń, natomiast wyjaśnił, że okres podlegający rekompensacie Spółce kosztów przechowywania liczony był od 8 listopada 2019 r., chociaż

²⁸ Tj. powstałe od 8 listopada 2019 r., zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 1 lit. a porozumienia.

w rzeczywistości był on znacznie dłuższy. Uznano za bezsporny fakt odholowania samochodów z inicjatywy Burmistrza i okres ich przechowywania. W wyniku negocjacji zoptymalizowano koszty przechowywania o okres roszczeń przedawnionych.

(akta kontroli str. 247-248, 355-358)

W ocenie NIK koszty przechowania samochodów za okres od dnia upływu sześciu miesięcy od ich nieodebrania przez właścicieli do dnia powiadomienia Urzędu o tym fakcie, powinny obciążać Spółkę. Odmienne interpretacja powodowałaby, że Spółka mogłaby jednostronnie generować zbędne koszty przechowywania samochodów, nie informując Urzędu o nieodebraniu samochodu przez właściciela, o czym Urząd ten nie będzie wiedział. Urząd nie powinien być również ponosić kosztów za okres, kiedy samochody te nie były już przechowywane, ponieważ zostały przekazane do stacji demontażu.

Zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny.

W ocenie NIK gmina poniosła zbędne koszty przechowywania pojazdów na parkingu depozytowym w wysokości 29 483,10 zł. Wydatki poniesione na ten cel nie zostały ograniczone do minimum niezbędnego, aby zrealizować to zadanie.

4. Poniesienie zbędnych kosztów przechowywania ośmiu usuniętych pojazdów.

Pomimo że Urząd powziął informację o przechowywaniu sześciu porzuconych pojazdów już 7 czerwca 2022 r., decyzja o przekazaniu ich do utylizacji została podjęta dopiero w lipcu 2023 r., co skutkowało poniesieniem kosztów przechowywania za okres od 7 czerwca 2022 r. do 31 lipca 2023 r. w wysokości do 18 553,32 zł (419 dni x 7,38 zł x 6 samochodów).

W przypadku dwóch dodatkowych pojazdów, decyzja o przekazaniu ich do utylizacji została podjęta dopiero w sierpniu 2023 r., co skutkowało poniesieniem kosztów przechowywania za okres od 13 kwietnia 2022 r. do 31 lipca 2023 r., w wysokości do 6996,24 zł (474 x 7,38 zł x 2 samochody).

W sumie za przechowywanie ośmiu pojazdów na parkingu depozytowym poniesiono koszty w wysokości 25 549,56 zł.

NIK nie neguje, że twierdzenia Spółki odnośnie przechowywania samochodów wymagały weryfikacji z dokumentami. Niezależnie od kwestii legalności dysponowania przez Urząd tymi samochodami (zasygnalizowanej w nieprawidłowości nr 2), kalendarium działań Urzędu wskazuje, że stosowne działania Urząd mógł podjąć znacznie szybciej, co skróciłoby okres przechowywania samochodów na parkingu Spółki, a tym samym ponoszone koszty. Burmistrz zwrócił się do Spółki o przedstawienie stosownej dokumentacji dopiero pismem z 25 lipca 2022 r., tj. prawie dwa miesiące po otrzymaniu informacji od Spółki. Porozumienie ze Spółką, które – *nota bene* – nie było konieczne do zagospodarowania przez Urząd samochodów, zostało zawarte dopiero 23 marca 2023 r., tj. po kolejnych ośmiu miesiącach. Kolejne półtora miesiąca zajęło podpisanie umowy z rzeczoznawcą (10 maja 2023 r.), do którego wyboru nie było konieczne zastosowanie ani Prawa zamówień publicznych, ani procedury wewnętrznej, w związku z czym Urząd nie był związany terminami oczekiwania na wpływ ofert. Pomimo że rzeczoznawca przedstawił wycenę 31 maja 2023 r., kolejne dwa miesiące zajęło podjęcie decyzji o przekazaniu samochodów do utylizacji (sukcesywnie pomiędzy 17 lipca a 28 sierpnia 2023 r.), przy czym Urząd bez względu na termin utylizacji zapłacił Spółce za przechowywanie samochodów do 31 lipca 2023 r.

(akta kontroli str. 101, 103, 115-123, 313-317, 320-327)

W ocenie NIK opisany powyżej przebieg działań Urzędu jest przejawem nierzetelności, skutkującej poniesieniem zbędnych wydatków.

- 5.** Brak działań w celu dochodzenia należności od czterech właścicieli pojazdów za ich holowanie i przechowywanie na parkingu depozytowym przez sześć pierwszych miesięcy, co było działaniem nielegalnym i nierzetelnym.

Zgodnie z art. 42 ust. 5 ustawy o finansach publicznych, jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych, czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

Burmistrz dopiero w toku kontroli NIK, tj. 16 października 2024 r. podjął wobec właścicieli trzech samochodów (tj. Fiat Seicento, Ford KA i Suzuki Swift) działania²⁹ w celu dochodzenia należności za ich holowanie i przechowywanie na parkingu depozytowym przez sześć pierwszych miesięcy³⁰, natomiast w stosunku do Renault Laguny Burmistrz nie podjął żadnych działań, ponieważ – jak wyjaśnił – nie uzyskał danych właściciela z bazy CEPIK. NIK zwraca uwagę, że Burmistrz dysponował danymi adresowymi właściciela przekazanymi przez Policję w 2021 r., zaś danych z CEPIK nie uzyskał, ponieważ we wniosku podał błędny numer rejestracyjny samochodu i nie skorygował wniosku. Łączne koszty poniesione przez Urząd z tytułu holowania i przechowywania powyższych pojazdów wyniosły 6818,76 zł³¹.

(akta kontroli str. 86, 135-136, 184-187, 264-268, 390-393)

Drugi Zastępca Burmistrza wyjaśnił m.in., że dopiero po przeprowadzonej wewnętrznej kontroli w 2022 r. rozpoczęto działania systemowe zmierzające do prawidłowego określenia kolejnych etapów realizacji w procedurze usuwania pojazdów z pasa drogowego. Zdecydowano o wystąpieniu do Ministra Cyfryzacji z wnioskiem o udostępnienie danych z uwagi na fakt, iż pozyskane dane z CEPIK są informacjami najbardziej aktualnymi, w stosunku do informacji pozyskanych z Policji.

(akta kontroli str. 246-247, 293-294, 346-347)

- 6.** Podjęto niewystarczające działania w celu zagospodarowania jednego samochodu, skutkujące poniesieniem zbędnych kosztów jego przechowywania, co było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym.

Pismem z 17 września 2023 r. Urząd otrzymał od Policji informację, że właściciel Toyoty Starlet zmarł 4 lipca 2018 r. Na podstawie dyspozycji wydanej przez Policję na wniosek Urzędu samochód został odholowany na parking 15 grudnia 2023 r. Następnie Burmistrz po ponad siedmiu miesiącach od odholowania pojazdu wystąpił do CEPIK (23 lipca 2024 r.) o udostępnienie danych osobowych właściciela pojazdu. Do dnia zakończenia kontroli (tj. 29 listopada 2024 r.) Urząd nie powiadomił ustalonego (aktualnego) właściciela o usunięciu pojazdu, natomiast zgodnie ze zleceniem na rzecz Spółki z 24 października 2023 r., zobowiązany jest ponosić koszty przechowywania w kwocie 8,61 zł brutto za dobę. Należności z tego tytułu od dnia odholowania samochodu do dnia zakończenia kontroli wyniosły 3013,50 zł (350 dni x 8,61 zł).

(akta kontroli str. 124-126, 347)

²⁹ Wezwał pisemnie właścicieli pojazdów do uregulowania zobowiązania wynikającego z poniesionych przez gminę kosztów za usunięcie z pasa drogowego i przechowywanie pojazdów na parkingu depozytowym.

³⁰ W przypadku pojazdu Suzuki Swift w wezwaniu nie naliczono kosztów holowania w wysokości 516,60 zł.

³¹ Holowanie: 1416,60 zł (516,60 zł + 900 zł), przechowywanie: 5402,16 zł (183 dni x 7,38 zł x 4 pojazdy).

Drugi Zastępca Burmistrza m.in. wyjaśnił, że z uwagi na brak zakończenia procedury związanej z utylizacją pojazdu, gmina nie poniosła kosztów z tytułu przechowywania pojazdu na parking depozytowym. Ponadto w związku ze śmiercią właściciela Urząd musi dokonać szeregu czynności, do których zakończenia nie będzie można wszcząć procedury związanej z dochodzeniem należności za holowanie i przechowywanie pojazdu.

(akta kontroli str. 248, 347-348)

W ocenie NIK w świetle § 4 ust. 2 i § 6 rozporządzenia Urząd zobowiązany był podjąć działania w celu ustalenia spadkobierców właściciela pojazdu niezwłocznie po jego odholowaniu, a mógł rozpocząć działania w tym celu już trzy miesiące wcześniej, na podstawie informacji uzyskanej od Policji.

7. Wydanie przez osobę nieuprawnioną dyspozycji usunięcia dwóch porzuconych pojazdów.

Zgodnie z art. 50a ust. 1 prd oraz § 3 ust. 1 w związku z § 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia dyspozycję usunięcia pojazdu porzuconego może wydać funkcjonariusz Policji lub straży gminnej (miejska).

13 kwietnia 2022 r. Drugi Zastępca Burmistrza wydał dyspozycję usunięcia z drogi gminnej dwóch samochodów³² na parking depozytowy Spółki.

(akta kontroli str. pismo 110-111)

Drugi Zastępca Burmistrza wyjaśnił m.in., że nie odnaleziono w aktach sprawy podstawy prawnej, w zakresie podjętych działań zmierzających do odholowania dwóch pojazdów na parking depozytowy. Ponadto wskazał, że w pierwszej połowie 2022 r. w wyniku cyklicznych narad koordynacyjnych decyzją zarządu gminy do przeprowadzenia wewnętrznej kontroli i oceny procedur związanych z usuwaniem pojazdów w trybie art. 50a prd ustnie wyznaczony został WID. W wyniku kontroli wewnętrznej zadecydowano o podpisaniu porozumienia, w ramach którego uregulowało ramy współpracy w zakresie holowania, przetrzymywania oraz złomowania ośmiu pojazdów. Ponadto wyjaśnił, że pierwsza wszczęta procedura po wewnętrznej kontroli, przeprowadzona była zgodnie we wskazaną podstawą prawną.

(akta kontroli str. 245-246, 293)

W ocenie NIK wydanie przez Burmistrza dyspozycji usunięcia porzuconego pojazdu pozbawione było podstawy prawnej, a w konsekwencji nie mogło skutkować przejściem tych samochodów na własność gminy i nie dawało podstaw do podjęcia decyzji o przekazaniu ich do utylizacji.

8. Brak było rzetelnych działań na rzecz monitorowania terenu gminy pod kątem występowania pojazdów porzuconych.

Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny wybranych miejsc na terenie gminy wykazały obecność siedmiu pojazdów, których stan wskazywał, że nie są używane, tj.:

- 1) Opel Astra, ul. Sportowa 12 (chwasty wyrastające z podłoża, na przedniej szybie za wycieraczką umieszczono informację o możliwości zakupu tego pojazdu),
- 2) przyczepa kempingowa, ul. Duża 6, parking, brak tablic rejestracyjnych, brak szyby lewej, pojazd brudny,
- 3) Volkswagen LT, ul. Duża 5 (parking przy osiedlu), brak tylnej tablicy rejestracyjnej, (chwasty wyrastające z podłoża, brudny),
- 4) Mazda, ul. Mickiewicza 6, brak tablic rejestracyjnych (chwasty wyrastające z podłoża, brudny),

³² Fiat Seicento, Ford KA.

5) Volkswagen Passat, ul. Mickiewicza 6, (chwasty wyrastające z podłoża, brudny),
6) Mercedes, ul. Barska 3, uszkodzony przedni prawy błotnik (chwasty wyrastające z podłoża),
7) Nissan, ul. Olimpijska/Batalionów Chłopskich („wrośnięty w ziemię”, śmieci przy pojeździe),
przy czym ze zdjęć przeglądarki Google Street View wynika, że samochody wskazane w pkt. 2-6 znajdowały się w tych samych lokalizacjach co najmniej od października 2022 r., a samochód w pkt. 7 – od czerwca 2019 r.

(akta kontroli str. 282)

Drugi Zastępca Burmistrza wyjaśnił m.in., że samochody te nie były zgłaszane przez zewnętrzne podmioty, jak również nie wszczynane były działania zmierzające do przekazania sprawy na Policję.

(akta kontroli str. 297, 328-343)

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 2 i 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³³ do zadań własnych gminy należą w szczególności sprawy gminnych dróg, ulic, mostów, placów i organizacji ruchu drogowego oraz sprawy porządku publicznego.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³⁴, utrzymanie czystości i porządku w gminie należy do zadań własnych poprzez zapewnienie m.in. czystości i porządku na swoim terenie i tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, a w szczególności poprzez zapobieganie zanieczyszczaniu ulic, placów i terenów otwartych (ust. 2 pkt 11). Pojazd porzucony wypełnia także definicję art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji³⁵ i kwalifikowany jest jako odpad.

W świetle powyższego gmina powinna podejmować działania nakierowane na identyfikowanie na swoim terenie pojazdów porzuconych i ich usuwanie.

9. Brak rzetelnych działań na rzecz usuwania zidentyfikowanych pojazdów porzuconych.

W kontrolowanym okresie Urząd zidentyfikował i wystąpił do Policji³⁶ o wydanie dyspozycji usunięcia 24 samochodów, których stan wskazywał na nieużywanie, z czego 14 tych pojazdów zostało stwierdzonych w toku oględzin przeprowadzonych przez NIK (pięciu również bez tablic rejestracyjnych):

- 1) Honda, ul. Duża 5, brak powietrza w oponach (chwasty wyrastające z podłoża);
- 2) Fiat Seicento, ul. Duża 28, brak tablic rejestracyjnych (chwasty wyrastające z podłoża),
- 3) ZAZ Forza, ul. Promienna 9, brak tablic rejestracyjnych (chwasty wyrastające z podłoża),
- 4) Fiat Punto, ul. Promienna 26, brak tablic rejestracyjnych, uszkodzona szyba czołowa,
- 5) Nissan Almera, ul. Promienna/Kresowa, brak tylnej szyby (chwasty wyrastające z podłoża),

³³ Dz. U. z 2024 r., poz. 1465.

³⁴ Dz. U. z 2024 r., poz. 399.

³⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 2056.

³⁶ W stosunku do samochodów przy ul. Chrobrego Burmistrz wystąpił również do zarządcy drogi, tj. spółdzielni mieszkaniowej.

- 6) Fiat (dostawczy, brak oznaczenia modelu), ul. Amarantowa 14, brak tablic rejestracyjnych (chwasty wyrastające z podłoża),
- 7) Nissan Pixo, ul. Źródlana 1 (chwasty wyrastające z podłoża),
- 8) Opel Signum, ul. Źwirowa 4B (chwasty wyrastające z podłoża),
- 9) Fiat Panda, ul. Promienna 4B (parking przed bankiem), brak prawej małej tylnej szyby, brak powietrza w oponach,
- 10) Mazda, ul. Kartografów 21 (chwasty wyrastające z podłoża),
- 11) Toyota Corolla, ul. Chrobrego (przy placu zabaw) brak prawej tylnej szyby,
- 12) Fiat Panda, ul. Chrobrego (przy bramie wjazdowej na osiedle), brak lewej przedniej szyby (chwasty wyrastające z podłoża),
- 13) Polonez truck, ul. Chrobrego (przy placu zabaw), brak zabezpieczenia części bagażowej, uszkodzony przedni zderzak (brudny),
- 14) Opel Astra, ul. Mieszka I 18, brak tablic rejestracyjnych (brudny).

Ze zdjęć przeglądarki Google Street View wynika, że znajdowały się one w tych samych lokalizacjach co najmniej od października 2022 r., z wyjątkiem Fiata przy ul. Amarantowej 14, który został sfotografowany w maju 2023 r.³⁷ oraz Nissana Almeri i Opla Astry, które nie zostały zarejestrowane w obecnych lokalizacjach. (akta kontroli str. 281-282, 328-343)

Policja nie wydała dyspozycji usunięcia żadnego z powyższych, podając w odpowiedzi do Urzędu m.in. że: „pojazd nie stwarza zagrożenia w ruchu drogowym”, „brak podstaw do usunięcia”, „proszę o rozważenie usunięcia pojazdu w trybie art. 50a ustawy prawo o ruchu drogowych”, bez odniesienia się do okoliczności wskazujących na spełnianie przez pojazdy przesłanek określonych w art. 50a prd. Burmistrz nie podejmował dalszych działań w celu ich usunięcia, w tym nie zwracał się o ponowne rozpatrzenie wniosku ani nie skierował skarg do jednostki Policji wyższego stopnia.

(akta kontroli str. 219-221)

W ocenie NIK brak reakcji na odpowiedź Policji, która nie odnosiła się do meritum wniosku, był działaniem nierzetelnym. Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia, organ gminy lub zarządca drogi zgłasza potrzebę usunięcia pojazdu, natomiast zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia funkcjonariusz uprawnionego podmiotu, w tym przypadku Policji, niezwłocznie wydaje pisemną dyspozycję usunięcia pojazdu, chyba że stwierdzi brak przesłanek określonych w art. 50a ust. 1 prd. W świetle ciążącego na gminie obowiązku utrzymania czystości i porządku w gminie, wynikającego z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o samorządzie gminnym i art. 3 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, zaniechaniem Urzędu było poprzestanie na bezkrytycznym przyjęciu odpowiedzi Policji, bez odwołania się do dostępnych prawnie środków, które mogłyby doprowadzić do usunięcia porzuconych pojazdów z dróg publicznych na terenie gminy.

Drugi Zastępca Burmistrza wyjaśnił m.in., że sam fakt nieużytkowania pojazdu nie wymusza podjęcia decyzji Burmistrza o wszczęciu postępowania zmierzającego do jego usunięcia. W jego ocenie wskazane powyżej pojazdy nie stanowią realnego niebezpieczeństwa, co również zostało potwierdzone przez Policję. NIK zwraca uwagę, że wyjaśnieniom tym przeczy fakt, iż Urząd wystąpił do Policji o wydanie dyspozycji usunięcia tych samochodów, prawidłowo oceniając, że zostały one porzucone.

(akta kontroli str. 249, 298)

³⁷ W przypadku dwóch pojazdów, tj. Nissana Almeri (ul. Promienna/Kresowa) oraz Opla Astry (ul. Mieszka I), brak było tych pojazdów w Google Street View.

NIK zwraca uwagę, że w stosunku do trzech samochodów przy ul. Chrobrego, stanowiącej drogę wewnętrzną oznaczoną znakiem „strefa zamieszkania”, zarządzaną przez spółdzielnię mieszkaniową, Burmistrz mógł w trybie art. 26 ust. 2 ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach³⁸ wydać decyzję nakazującą spółdzielni usunięcie porzuconych pojazdów jako odpadów.

(akta kontroli str. 296, 303-312)

- 10.** Nieprawidłowe klasyfikowanie spraw dotyczących porzuconych pojazdów, co było działaniem nielegalnym i nierzetelnym.

W Urzędzie sprawy dotyczące usuwanych pojazdów były rejestrowane w systemie EZD pod nr 7211 – *Opiniowanie w sprawie dróg*. Zgodnie z załącznikiem nr 2 „Jednolity Rzeczowy Wykaz Akt Organów Gminy i Związków Międzygminnych oraz Urzędów Obsługujących te Organy i Urzędy” do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych³⁹, sprawy te powinny być rejestrowane pod nr 7235 – *Usuwanie pojazdów*.

Sekretarz Miasta wyjaśniła, że z uwagi na pomyłkę pracowników WID w prawidłowym przypisaniu klasyfikacji JRWA do spraw dot. porzuconych pojazdów nadawany był numer JRWA - 7211 a nie numer 7235. Jednak nadawany numer JRWA był w kategorii przechowywania i archiwizowania dokumentacji wyższej – BE10, niż prawidłowa klasyfikacja - B5, co oznacza, że dokumentacja nie była zagrożona przedwczesnym jej zlikwidowaniem po okresie archiwizacji.

Sekretarz Miasta w dniu 15 października 2024 r. zobowiązała wszystkie komórki organizacyjne Urzędu, aby do końca 2024 r. zweryfikowały wszystkie wykorzystywane kategorie JRWA, do prowadzonych spraw przy udziale Archiwisty Zakładowego, aby wyłączyć możliwość podobnej pomyłki.

(akta kontroli str. 196-211, 349-351)

- 11.** Niezapewnienie funkcjonowania skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań wynikających z art. 50a prd.

Zgodnie rozdziałem II lit. B pkt 7 Standardów kontroli zarządczej, nie rzadziej niż raz w roku należy dokonać identyfikacji ryzyka w odniesieniu do celów i zadań.

Drugi Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że w Urzędzie nie dokonywano identyfikacji ryzyka w zakresie realizacji przez Burmistrza zadań wynikających z art. 50a prd, gdyż ze wstępnej analizy dokonywanej przez pracowników merytorycznych nie wynikało, że to zadanie może spowodować zaistnienie zagrożenia mającego negatywny wpływ na wykonywanie zadań, bądź realizację założonych celów. We wstępnej fazie procesu zarządzania ryzykiem nie zidentyfikowano zagrożeń do przeprowadzenia dalszych etapów analizy ryzyka dla tego zadania.

(akta kontroli str. 158, 169-172, 244)

Zdaniem NIK stwierdzone nieprawidłowości w toku niniejszej kontroli wskazują na istnienie szeregu ryzyk, które nie zostały zidentyfikowane. Świadczy to o nieprowadzeniu w Urzędzie w pełni adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 ustawy o finansach publicznych.

³⁸ Dz.U. z 2023 r., poz.1587.

³⁹ Dz.U. z 2011 r. Nr 14, poz. 67.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Wnioski
1. Wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych zapewniających prawidłową realizację zadań gminy wynikających z art. 50a ustawy prd, w tym m.in. podejmowanie rzetelnych działań na rzecz okresowego monitorowania terenu gminy pod kątem występowania pojazdów porzuconych.
 2. Podjęcie rzetelnych działań w celu wydania dyspozycji usunięcia porzuconych pojazdów, również w przypadkach, w których Policja nie odnosi się w sposób merytoryczny do spełniania przez zgłoszone pojazdy przesłanek określonych w art. 50a ust. 1 prd;
 3. Podejmowanie rzetelnych działań w celu powiadomienia właścicieli o usunięciu pojazdów i skutkach ich nieodebrania oraz o przejściu tych pojazdów na własność gminy.
 4. Uwzględnianie w zakresach obowiązków pracowników WID zadań związanych z pojazdami porzuconymi.
 5. Podjęcie bez zbędnej zwłoki działań w celu zagospodarowania Toyoty Starlet.
 6. Podjęcie działań na rzecz odzyskania od Spółki kwoty 29 483,10 zł, uiszczonej za okres, w którym Spółka przechowywała pojazdy na własne ryzyko w związku z niedopełnieniem obowiązku wynikającego z § 5 rozporządzenia.
 7. Zintensyfikowanie działań w celu wyegzekwowania należności przysługujących od właścicieli pojazdów za ich holowanie i przechowywanie na parkingu depozytowym.
 8. Prawidłowe klasyfikowanie spraw dotyczących porzuconych pojazdów w kategorii 7235.
 9. Zapewnienie funkcjonowania skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z pojazdami porzuconymi, w tym dokonywanie nie rzadziej niż raz w roku identyfikacji ryzyka w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 20 grudnia 2024 r.

Kontroler
Mariusz Malewski
Specjalista kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie
Paweł Tołwiński

/-/

.....
podpis